

AT BESKYTTE SIG SELV

5
MODUL

AT BESKYTTE SIG SELV

MODULET BERØRER SÆRLIGT FØLGENDE RETTIGHEDER FRA BØRNEKONVENTIONEN:

Voksne skal hjælpe og beskytte børn, så de trives, udvikler sig sundt og er trygge (artikel 5, 6, 26 + 27). Børn har ret til at blive beskyttet mod forskelsbehandling (diskrimination) (artikel 2).

Voksne (forældre og myndigheder) skal beskytte børn mod alle former for udnyttelse, vold og seksuelle overgreb og hjælpe børn, der har været udsat for dette (artikel 19 + 36).

De beslutninger, der træffes i forhold til et barn, skal tage hensyn til, hvad der er bedst for barnet. Staten skal have nogle regler, der beskytter børn og sikrer, at børn trives (artikel 3).

LÆRINGSMÅL I MODUL 5:

Eleverne har viden om, hvad vold er.

Eleverne kan give eksempler på forskellige former for fysisk og psykisk vold.

Eleverne har viden om, at det er voksnes ansvar at beskytte børn mod vold og hjælpe de børn, der er udsat for vold.

Eleverne kan reflektere over og give eksempler på, hvad børn og unge, der er udsat for vold, kan gøre for at få hjælp.

OVERBLIK OVER MODUL 5:

- Startlege: 'Kopleg' (10 minutter)
- Opsamling fra sidst og introduktion (20 minutter)
 - Indledende øvelse: 'Knytnæven' – fysisk øvelse og refleksion
- Temaøvelser (40 minutter)
 - Temaøvelse 1: 'Vold – hvordan håndterer vi det?' – film, vurdering og dialog (30 minutter)
 - Temaøvelse 2: 'Handlemuligheder' – individuel skriveøvelse (10 minutter)
- Energizer: 'Bodyguard' – beskyttelsesleg (10 minutter)
- Afslutning og evaluering (10 minutter)

INDLEDNING TIL FAGPERSONEN

Modulet handler om retten til at være tryk og til at blive beskyttet. Eleverne får gennem temævelserne mulighed for at reflektere over forskellige former for fysisk og psykisk vold og ikke mindst mulige handlestrategier, hvis man selv eller nogen, man kender, udsættes for vold. I det efterfølgende modul (modul 6) bliver temaet seksuelle overgreb taget op som et separat emne, der bygger videre på dette modul. Modul 5 er udviklet i samarbejde med Sex & Samfund.

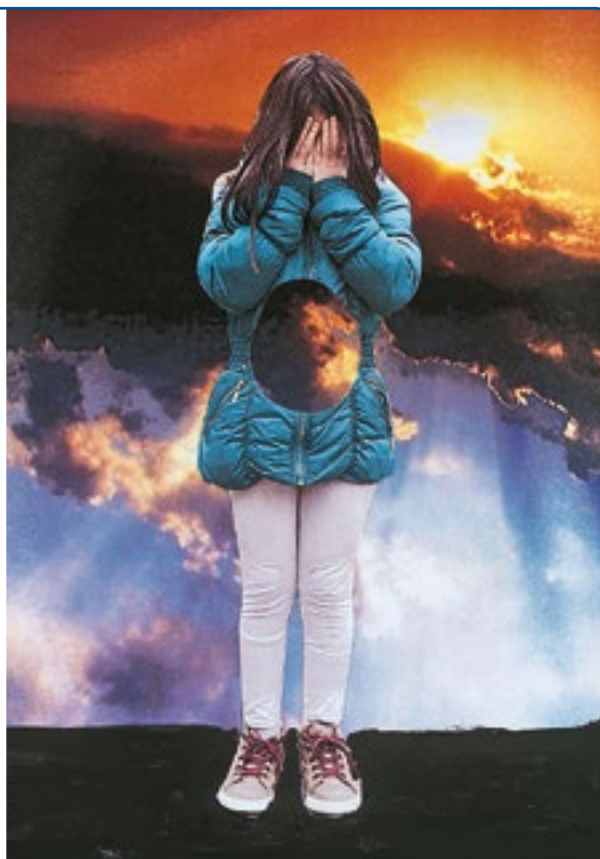
Undersøgelser viser, at mellem 4 og 20 % af børn er udsat for vold i hjemmet i løbet af et år, og mellem 5 og 12 % er vidne til vold i familien i løbet af et år.³³ Der er derfor en vis sandsynlighed for, at en eller flere elever i klassen har personlige erfaringer med emnet. Det kan vække stærke følelser blandt nogle elever at tale om fysisk og psykisk vold – hvad enten eleverne har personlige erfaringer med emnet eller kender nogle andre, der har. Red Barnet anbefaler, at I, inden I arbejder med modulet, drøfter og forbereder jer på, hvordan I vil håndtere sådanne situationer.

Når elever bliver mere bevidste om deres grundlæggende rettigheder (herunder retten til, at voksne beskytter dem imod vold), hvad vold er, og hvor de kan søge hjælp, så styrkes deres handlekompetence. Ved at sætte fokus på temaet i klassen vil eleverne hurtigere kunne identificere, hvis de selv eller nogen, de kender, udsættes for vold. Dermed øges muligheden for, at eleverne bruger deres viden forebyggende ved hurtigere at søge relevant hjælp. Modulets tema danner ligeledes udgangspunkt for at tale om vigtigheden af, at alle i fællesskabet passer på hinanden – både fagpersoner og elever.

PSYKISK VOLD:

Hvis ordet psykisk er for abstrakt for eleverne, kan man forklare, at psykisk vold ikke kan ses eller mærkes uden på kroppen, men kan mærkes inden i, fx ved at man bliver ked af det, får ondt i maven eller tror, man ikke dur til noget. Psykisk vold kan fx være, hvis børn eller unge bliver truet med vold eller straf eller hele tiden bliver kritiseret, råbt ad eller skældt højlydt ud – det kan man kalde 'at slå med ord'. Det er også psykisk vold, hvis børn overværer vold eksempelvis mellem deres forældre.

Fysisk vold er også altid psykisk vold.

Red Barnet anbefaler, at I på forhånd har drøftet og aftalt i lærerteamet og med skoleledelsen, hvordan I vil gribe det an, hvis en elev fortæller, at han/hun har været udsat for vold eller anden krænkende handling – eller hvis I undervejs i forløbet bliver bekymrede for en eller flere elevers trivsel og tænker, om de udsættes for vold eller seksuelle overgreb hjemme. Læs mere i afsnittene 'Vold og seksuelle overgreb'(s. 11) og 'Planlægning af STÆRKE SAMMEN' (s. 22).

D. 10. juni 1997 ophævede det danske Folketing revselsesretten, dvs. forældres ret til at slå deres børn. Alle former for vold mod børn er i strid med både Børnekonventionen og dansk lovgivning. Vold som opdragelsesform har altid negative konsekvenser for børn – fysisk, psykisk og socialt. Det gælder både den kontinuerlige vold og det enkeltstående tilfælde.

FORSLAG TIL **AKTIVITETER I KLASSEN:**

I kan bestille plakater om BørneTelefonen gennem Børns Vilkår, som I kan hænge op rundt omkring på skolen.

Hvis alle elever i klassen har en mobiltelefon, kan I aftale en dag, hvor eleverne skal tage deres telefon med i skole med henblik på i fællesskab at kode nummeret til BørneTelefonen ind. I den forbindelse er det vigtigt også at tale med eleverne om, hvad BørneChatten/BørneTelefonen er (I kan overveje at kontakte Børns Vilkårs skoletjeneste for at høre, om de kan komme ud og fortælle mere).

Eleverne kan blive instrueret i at logge på Børns Vilkårs børnechat, så de kender den mulighed.

Tal sammen om, hvad Ombudsmandens Børnekontor er. Du kan læse mere om Ombudsmandens Børnekontor og sammen med eleverne se filmen om, hvad børnekontoret kan hjælpe børn med, på: www.boernekontoret.ombudsmanden.dk

I kan tale med skolens sundhedsplejerske eller AKT-lærer om at komme på besøg i klassen en dag, så eleverne møder disse fagpersoner og ved, hvornår de er på skolen, og hvordan eleverne kan bruge dem.

MATERIALER TIL MODUL 5

- Smartboard/flipover/tavle
- Papkrus til alle
- Undervisningsfilmen 'Vold – hvordan håndterer vi det?', som findes på: www.redbarnet.dk/skole under 'Børns rettigheder'
- To A4-ark, hvor der står henholdsvis 'FYSISK VOLD' og 'PSYKISK VOLD'
- Evt. farvet tape til at lave en linje
- **Arbejdsark, modul 5, 'Her kan børn få hjælp'** til hver elev
- Plakat '**Her kan børn få hjælp...**' til at hænge op i klassen
- Blød skumbold
- **'Evalueringsark, modul 5'** til hver elev

STARTLEG

10 minutter

'KOPLEG'³⁴

Formål: at gruppen skaber en fælles rytme og får en oplevelse af samhørighed og af, at alle er vigtige deltagere.

Materialer: Papkrus til alle deltagere

Beskrivelse:

1. Alle sidder i en stor cirkel på gulvet med hver deres papkrus vendt på hovedet foran sig.
2. Fagpersonen forklarer og demonstrerer samtidig, hvordan I sammen skal skabe en enkel rytme med papkrusene. Understreg, at det ikke handler om at være hurtig, men om at skabe en rytme sammen.
3. Start med at øve jer på en enkelt rytme, hvor I slår toppen af papkruset blidt mod gulvet (tap). Gør det i et roligt tempo indtil alle er med, og I har en fælles rytme.
4. Overbygning på rytmen er at tappe papkruset i gulvet to gange og efterfølgende klappe en gang i hænderne (tap, tap – klap).
5. Når rytmen fungerer, så lav ovenstående rytme, og efter klappet sender alle deres papkrus en gang til venstre (tap, tap – klap – send videre).
6. Hvis rytmen fungerer, kan I selv bygge oven på sekvensen, fx med knips, for at øge udfordringen.

Du kan se 'kopleg' demonstreret på www.redbarnet.dk/skole under 'Børns rettigheder'. I filmen får du også tips til, hvordan du kan facilitere legen.

OPSAMLING FRA SIDST OG INTRODUKTION

10 minutter

Fagpersonen indleder modulet med en kort opsamling på, hvad eleverne arbejdede med i det foregående modul. Spørg eksempelvis eleverne, hvad der gjorde særligt indtryk på dem, og om der er noget, de har tænkt på efterfølgende. Spørg evt. gruppen, hvem der kan huske, hvad I lavede sammen sidst, for at genaktivere elevernes viden.

Start med at lave den indledende øvelse 'Knytnæven'.

³⁴) Inspireret af klassiske 'cup songs'.

INDLEDENDE ØVELSE

'KNYTNÆVEN'³⁵

Formål: at aktivere eleverne og få dem til at tænke over grænser og forskellen på en fysisk og en sproglig tilgang til problemløsning.

Beskrivelse:

1. Sæt eleverne sammen to og to.
2. Bed nu en af eleverne i hvert par om at knytte sin ene hånd hårdt.
3. Fortæl de andre elever, at opgaven går ud på, at de skal få deres makker til at åbne sin hånd, men de må ikke gøre noget, der gør ondt eller virker ubehageligt på deres makker.
4. Stop øvelsen efter ca. 1 minut.
5. Spørg eleverne, hvad de gjorde for at få deres makker til at åbne sin hånd. De fleste har sikkert forsøgt fysisk at åbne deres makkers hånd. Undersøg fx:
 - Hvor mange der startede med at spørge deres makker, om han/hun ville åbne sin hånd?
 - Hvordan følte de for de elever, der holdt deres hånd lukket?
 - Hvorfor mon nogle vælger at bruge fysiske måder at løse problemer på som den første mulighed, når de ofte godt kan løses ved at tale sammen?
 - Hvis eleverne ikke nævner det selv, kan man supplere med en kommentar om, at øvelsen kan vise os, at problemer eller konflikter lettere kan løses, hvis man taler sammen – og at vold ikke gør det nemmere at løse et problem – tværtimod kan det gøre tingene sværere.

Fagpersonen fortæller herefter, at klassen i dag skal arbejde med de rettigheder, der handler om, at børn har ret til at have det godt, trives og udvikle sig, og at børn har ret til, at voksne beskytter og hjælper dem, fx mod fysisk og psykisk vold. Modulet hedder 'At beskytte sig selv' og handler om vold samt de forskellige måder, som vold kan komme til udtryk på – både fysisk og psykisk.

Tal med eleverne om, at vold kan være et svært emne at snakke om, men at det er vigtigt at have en forståelse af, hvad vold er, så man også ved, hvornår man skal søge hjælp, og hvad man kan gøre, hvis man selv eller en, man kender, bliver udsat for vold. Eleverne skal vide, at det er de voksnes ansvar at sikre, at børn aldrig udsættes for vold, og at hjælpe de børn, der udsættes for vold.

Eleverne bliver introduceret til modulets læringsmål og indhold. Fagpersonen præsenterer modulets fire læringsmål, fx på smartboard eller flipover, og fortæller eleverne, at I skal lave to temaøvelser, der handler om disse mål. Den første temaøvelse tager udgangspunkt i nogle korte filmklip, der handler om forskellige situationer, hvor der forekommer vold. Den anden temaøvelse handler om, hvor børn kan søge hjælp, hvis de udsættes for vold. Afslutningsvis vil I lave en energizer, inden modulet sluttes af med opsamling og evaluering.

DET TRYKKE RUM

Mind eleverne om vigtigheden af ikke at fortælle meget personlige ting om sig selv, som man kommer i tanke om i forbindelse med modulet. Gentag for eleverne, at de altid kan henvende sig til en af jer voksne efter modulet, hvis de gerne vil tale om nogle af deres tanker, følelser eller oplevelser.

Det er også vigtigt at italesætte, at voksne har et ansvar for at beskytte børn, og at man derfor som voksen ikke altid har tavshedspligt.

TEMAØVELSE I

30 minutter

'VOLD – HVORDAN HÅNDTERER VI DET?'
– film, vurdering og dialog

Formål: at eleverne tilegner sig viden om fysisk og psykisk vold. Undervisningsfilmens scener kan lægge op til refleksion over og dialog om, hvad vold er, hvor vold finder sted, hvordan vold opleves, konsekvenser af vold samt børns rettigheder og handlemuligheder i forhold til vold.

Materialer:

- Undervisningsfilmen 'Vold – hvordan håndterer vi det?', som findes på: www.redbarnet.dk/skole under 'Børns rettigheder'.
- To A4-ark, hvor der står henholdsvis 'FYSISKVOLD' og 'PSYKISKVOLD'.
- Evt. farvet tape til at lave en linje.

UNDERVISNINGSFILMEN

Undervisningsfilmen om vold viser fire forskellige scener, der hver især illustrerer aspekter af psykisk og fysisk vold med børn i centrum. Undervisningsfilmen er iscenesat i et tydeligt teatersetup, så eleverne får mulighed for at forholde sig mere distanceret til de scener, der udspilles.

En skuespiller fungerer som vært, der etablerer rammen ved at præsentere sig selv, og introducerer til temaet om vold med korte fakta om, hvad vold er, og hvad der er filmens intention.

Scener:Scene 1: **FAMILIEN**Scene 2: **SKOLEN**Scene 3: **FAMILIEN**Scene 4: **FRITIDSLIVET**

Efter hver af de fire scener sættes filmen på pause, så eleverne kan lave en vurderingsøvelse. Efter vurderingsøvelsen faciliterer fagpersonen en fælles dialog med udgangspunkt i opstillede fokuspunkter:

Undervisningsfilmen afsluttes med, at værten opsummerer og understreger vigtigheden af at søge hjælp hos en voksen, hvis man udsættes for vold, og BørneTelefonens nummer vises.

Beskrivelse:

1. Indled temaøvelsen med en fælles brainstorm over, hvad fysisk og psykisk vold er. Følgende eksempler kan medtages, hvis eleverne ikke selv nævner dem:
 - Slå, sparke, bide, kaste, skubbe, kvælning, brænde, lussing, endefuld, ruske, at blive spyttet på
 - Jævnligt at få at vide, at man ikke er god til noget, nedværdigende sprog, grov kritik, afvisning
 - At blive truet med vold eller straf
 - At se andre blive udsat for vold i de fællesskaber, man er en del af (skolen, familien, fritiden)
 - At blive låst inde eller blive holdt fast mod sin vilje
 - Mobning/grov ignorering
2. Lav en lang linje med farvet tape eller en imaginær linje i rummet. Placér et ark med 'FYSISK VOLD' i den ene ende af linjen og et ark med 'PSYKISK VOLD' i den modsatte ende.

3. Fagpersonen forklarer, at eleverne nu skal se en film, der handler om, hvad vold er, og at der i filmen vil være fire forskellige scener. Fortæl, at filmen bliver sat på pause efter hver scene, og at eleverne – to og to – skal vurdere, om de synes, det er den fysiske eller den psykiske vold, der er mest fremtrædende i scenen. Eleverne viser deres vurdering ved at placere sig på linjen.
4. Sørg for, at eleverne er inddelt i makkerpar.
5. Filmen startes.
6. Efter scene 1 sættes filmen på pause. Eleverne placerer sig på vurderingslinjen, og fagpersonen faciliterer en fælles dialog om den konkrete scene med fokus på, hvad vold er, og hvad man kan gøre, hvis man selv eller nogen, man kender, udsættes for vold (viden og handling). Man kan også vælge at perspektivere til andre lignende situationer. Se nedenstående forslag til mulige fokuspunkter i dialogen efter hver scene.
7. Ovenstående gentages efter scene 2, 3 og 4.
8. Eleverne ser til sidst undervisningsfilmens afsluttende budskab.

Scene 3: **VOLD I FAMILIEN**

- Hvad sker der her?
- Hvad er det for en form for vold, Karla er udsat for?
- Tror I, Karla selv tænker på, at hun er udsat for vold? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvordan tror I, Karla har det i denne situation og til hverdag?
- Kan I nævne andre situationer, hvor man som barn kan blive i tvivl om, om det er en selv eller de voksne, der gør noget forkert?
 - Hvad med de situationer, hvor man selv har været provokerende eller har gjort noget, man ikke måtte – og de voksne så reagerer med at råbe, ruske eller slå?
 - Hvad er det, der gør, at man som barn tager skylden på sig, selvom man måske godt ved, at børn ikke må udsættes for fysisk og psykisk vold? Hvad kan man som barn gøre i den slags situationer for at få støtte eller hjælp?
- Tror I, der er mange børn, der oplever den her slags vold uden at tænke over, at det er vold?
- Hvad tror I, Karla har brug for i den her situation?
- Hvem kan hjælpe Karla?
- Hvad synes I, Karla skal gøre?
- Hvem skal hun tale med?
- Hvilke rettigheder bliver ikke opfyldt her?
- Hvem kan gøre noget for, at børn får opfyldt deres rettigheder?
- Hvad kan børn selv gøre?
- Hvad kan voksne gøre?

Scene 4: **VOLD I FRITIDSLIVET**

- Hvad sker der i denne situation?
- Hvordan vil I beskrive den form for vold, drengen er udsat for?
- Kan der være nogen situationer, hvor det er ok at blive rusket eller presset, for at man kommer til at yde sit bedste?
- Hvad tænker I, drengen skal gøre?
- Hvem kan han tale med?
- Hvad kan de andre, som er tilskuere til situationen, gøre?
- Hvorfor tror I, at moren ikke gør noget?
- Hvorfor tror I, at træneren ikke gør noget?
- Hvordan kan drengen få talt med sin træner om den her situation?
- Tror I, der er mange børn, der oplever, at de bliver udsat for fysisk eller psykisk vold, fordi de eksempelvis ikke lever op til de voksnes forventninger?
- Hvordan kan man sætte fokus på det?

TEMAØVELSE 2

10 minutter

'HANDLEMULIGHEDER' – individuel/grupeskriveopgave

Formål: at styrke elevernes bevidsthed om, hvem de kan henvende sig til, hvis de selv eller en, de kender, udsættes for vold eller får sine grænser overtrådt.

Denne øvelse er en overbygning på netværksblomsten, da den mere specifikt handler om, hvem der kan hjælpe børn, hvis de udsættes for vold eller får deres grænser overskredet. Samtidig handler denne øvelse ikke kun om de nære omsorgspersoner og kammerater som i netværksblomsten, men inddrager også relevante fagpersoner og andre instanser.

Øvelsen kan enten laves individuelt eller som en gruppeøvelse. Fagpersonen vurderer, om det er mest hensigtsmæssigt med en fælles dialog inden eller sideløbende med øvelsen, hvor relevante personer og instanser bliver italesat.

Materialer:

- **Arbejdsark, modul 5, 'Her kan børn få hjælp'** til hver elev.
- Plakat **'Her kan børn få hjælp...'** til at hænge op i klassen (du kan finde plakaten på www.redbarnet.dk/skole under 'Børns rettigheder').

Beskrivelse:

1. Udlever elevarket **'Her kan børn få hjælp'** til hver elev, og gennemgå arket. Eleverne skal på arket tegne eller skrive personer, som børn kan henvende sig til, hvis de selv eller nogen, de kender, udsættes for fysisk eller psykisk vold eller på anden måde får deres grænser overskredet.
2. Eleverne sætter det færdige ark i deres mapper, og plakaten 'Her kan børn få hjælp...' hænges op i klassen.

Forslag til personer/steder, der kan være relevante at nævne, er:

- Voksne, man kender godt, fx forældre eller andre voksne i familien
- Voksne i skolen, fx lærer eller pædagog
- Voksne, man er i kontakt med i forbindelse med fritidsaktiviteter
- Skolens sundhedsplejerske
- En god ven
- Skolens AKT-lærer
- Skolens socialrådgiver eller psykolog (hvis skolen har en fast rådgiver tilknyttet, der tilbyder åben rådgivning)
- Læge
- Kommunen
- BørneTelefonen/chatten/brevkassen (Børns Vilkår)
- Ombudsmandens Børnekontor (læs mere om dette på: www.boernekontoret.ombudsmanden.dk)
- Politiet
- Muligheden for at få en bisidder (du kan læse om Børns Vilkårs bisidderordning her: www.bornsvilkar.dk/radgivning/bisidning/bisidning)

ENERGIZER

10 minutter

'BODYGUARD'³⁶

Formål: at eleverne aktiveres med bevægelse og får mulighed for refleksion og fælles dialog om beskyttelse og tillid.

Materiale: Blød skumbold

OBS.! Mind eleverne om, at de ikke må kaste bolden hårdt. Det er helt frivilligt for eleverne, om de ønsker at stille sig ind i midten af cirklen.

Beskrivelse:

1. Alle står i en cirkel. Spørg i gruppen, om der er to elever, der kunne tænke sig at stå i midten af cirklen.
2. Når de to elever står i midten af cirklen, så fordel rollerne 'superstjerne' (fx en berømt skuespiller, musiker eller sportsudøver) og 'bodyguard' mellem de to.
3. Forklar gruppen, at legen går ud på at kaste bolden ind og ramme 'superstjernen', mens 'bodygarden' forsøger at forhindre, at 'superstjernen' bliver ramt af bolden. 'Bodygarden' bliver måske ramt af bolden undervejs, og det er ok.
4. Deltagerne skal blive stående i deres cirkel og kan kaste skumbolden rundt til andre i cirklen, som kan forsøge at ramme 'superstjernen'. Imens forsøger 'bodygarden' at beskytte 'superstjernen' fra at blive ramt.
5. Eleverne er inde i midten af cirklen, til 'superstjernen' bliver ramt af bolden, eller til det er to andre elevers tur. Legen fortsætter, indtil alle, der har lyst, har været inde i cirklen.
6. Når legen afsluttes, sætter alle eleverne sig ned i cirklen, og fagpersonen faciliterer en fælles drøftelse af legen.

Gode samtaleemner at tage op i forbindelse med legen er:

- Hvordan føltes det at stå i midten og være 'superstjernen'?
- Hvordan føltes det at være 'bodyguard'?
- Hvordan føltes det at være dem, der forsøgte at ramme 'superstjernen' med bolden?
- Hvordan hænger legen sammen med dagens emne om vold?

³⁶) Inspireret af Save the Children (2006).

AFSLUTNING OG EVALUERING

10 minutter

Formål: at eleverne får mulighed for at melde tilbage, hvordan de synes, det har været at deltage i dagens modul, samt evaluering af elevernes læring med afsæt i de opstillede læringsmål.

Materialer: 'Evalueringsark, modul 5' til hver elev

Beskrivelse:

Udlever 'Evalueringsark, modul 5' til alle elever, og gennemgå arket med dem. Eleverne kan enten udfylde arket alene eller sammen med andre. I kan også have en fælles dialog i gruppen, mens eleverne skriver eller tegner på deres eget ark. Sørg evt. for at have ekstra papir til de elever, der helst vil tegne.

Det udfyldte evalueringsark sættes i elevens mappe.

Alternativt brug evalueringslegen 'Kaste med bold', som er beskrevet sidst i modul 8 side 154.

Mulige samtaleemner kunne være:

- Hvad ved du nu, som du ikke vidste før?
- Har det været et svært emne at tale om? Hvis ja, hvad var særlig svært?
- Hvad synes du, at alle børn bør vide om vold?
- Hvad af det, vi har arbejdet med i dag, vil du gerne dele med dine forældre/en god ven/andre voksne, som du kender godt og er tryk ved?
- ...

ARBEJDSARK, MODUL 5, 'HER KAN BØRN FÅ HJÆLP'

Skriv/tegn eksempler på, hvor børn kan henvende sig (steder og personer), hvis de udsættes for vold:

EVALUERINGSARK, **MODUL 5**

Skriv det vigtigste, du ved nu, om **fysisk og psykisk vold**.

Hvad betyder det, at **voksne skal passe på dig**?

Hvad kan man gøre, hvis man bliver **udsat for fysisk eller psykisk vold**?

Hvordan var forløbet for dig i dag?

INSPIRATION TIL OPFØLGNING

I SKOLENS FAG OG EMNER (MODUL 5 – AT BESKYTTE SIG SELV)

Tværfagligt: dansk og sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab:

Viden om børns ret til beskyttelse mod vold samt handlemuligheder, hvis denne rettighed krænkes, er væsentlige elementer i færdigheds- og vidensområdet 'Rettigheder' for mellemtrinnet under kompetenceområdet 'Sundhed og trivsel' i Fælles Mål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab.

Ved at inddrage litteratur, film og faglige tekster om vold og retten til beskyttelse mod vold kan der tilrettelægges læringsforløb, som går på tværs af dansk og sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab. Her finder I nogle konkrete eksempler:

På www.redbarnet.dk/skole kan man under 'Børns rettigheder' finde forløbet 'Børns rettigheder... beskytter dig mod mere end du tror' til mellemtrinnet. Her finder I afsnittet 'Når forældre slår'. Afsnittet indeholder filmklip og information om vold. Man kan tilrettelægge et læringsforløb på tværs af færdigheds- og vidensområdet 'Præsentation og evaluering' for dansk efter 6. klassesettrin og færdigheds- og vidensområdet 'Rettigheder' for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab, der knytter an til, at eleverne udvikler egne præsentationer med viden om vold.

Red Barnet har produceret filmen 'Den perfekte middag', der handler om at vokse op med vold i hjemmet. Filmen og det tilhørende elevmateriale + undervisningsvejledning er udviklet til elever i udskoling, men kan med tilpasninger bruges til 6.-klasserne. Læs mere på: www.redbarnet.dk/sigdet

Børnerådet har produceret 16 film, der under overskriften 'Rettidig omsorg' giver en grundig gennemgang af ens rolle som fagperson ved vold og overgreb samt gode råd fra en række fagpersoner til, hvilke tegn hos barnet man skal være opmærksom på. I filmene 'Freja og Ulla: En spildt barndom' og 'Anna: Redskaber til at bryde tavsheden' fortæller tre unge kvinder om en barndom med vold og omsorgssvigt. Se mere her: www.boerneraadet.dk/rettidig-omsorg

Organisationen Danner har udgivet undervisningsmaterialet 'Om vold' målrettet elever på 5.-6. klassesettrin. Undervisningsmaterialet består af en lærervejledning, elevmaterialer og novellen *Dagen derpå*. Novellen tematiserer de modsætningsfyldte udfordringer, et liv med vold rummer, og giver derfor mulighed for at arbejde med et alvorligt emne med en fiktiv distance. Undervisningsmaterialet kan anvendes i et tværfagligt forløb med inddragelse af læringsmål for færdigheds- og vidensområdet 'Rettigheder' fra Fælles Mål for sundheds- og seksualundervisning og familiekundskab samt færdigheds- og vidensområdet 'Fortolkning' fra Fælles Mål for dansk. Undervisningsmaterialet 'Om vold' er tilgængeligt på Danners website: www.danner.dk

Novellesamlingen *Jesper – en historie om vold* er skrevet til elever i 4.-7. klasse af forfatter Lotte Kjærup (Bogforlaget Her&Nu, 2012). Samlingen består af otte noveller centreret om en voldshistorie, der opleves forskelligt gennem otte personer, som på forskellig vis er involveret i voldsepisoden. Et arbejde med de skiftende synsvinkler og den betydning, de har, for opfattelsen af det, der sker, kan knytte an til et arbejde med fortællerpositioner, som er et aspekt i færdigheds- og vidensområdet 'Undersøgelse' under kompetenceområdet 'Fortolkning' i Fælles Mål for dansk efter 6. klassesettrin. Til novellerne er udgivet *Lærers opgavehæfte til kopiering for 4.-7. klasse* med spørgsmål og opgaver til novellerne.

Historie:

Et historisk perspektiv på lovgivning og rettigheder i relation til vold mod børn kan indgå i et selvstændigt forløb i historieundervisningen eller som en del af et tværfagligt forløb. På 4. klassetrin kan forløbet knyttes til færdigheds- og vidensområderne 'Kronologi' og 'Samfund', og på 5. og 6. klassetrin kan der tages afsæt i færdigheds- og vidensområdet 'Kronologi, brud og kontinuitet'.

INSPIRATION TIL HISTORISK ARBEJDE

Fysisk og psykisk afstraffelse af børn er ikke noget nyt fænomen. Det vidner dansk lovgivning om. Helt tilbage i Jyske Lov fra 1241 og Danske Lov fra 1683 måtte manden revse børn, kone og tyende ”med Stock eller Vaand, hvis de forseer sig ...”. At revse er kort sagt at afrette, opdrage eller disciplinere barnet. Der var dog begrænsninger: Ifølge Jyske Lov måtte man ikke bruge våben, mens Danske Lov sagde, at man ikke måtte slå sit barn så hårdt, at helbredet kom i fare. Fra 1920 måtte manden ikke længere slå sin hustru og fra 1921 heller ikke tyendet. I 1967 blev det forbudt for lærere at slå børnene i skolen.

Først i 1997 blev det forbudt for forældre at slå deres børn. Det skete, da Folketinget afskaffede forældres revselsesret. Loven blev vedtaget på grundlag af undersøgelser, der viste, at børn risikerer alvorlige fysiske og psykiske skader, når de udsættes for vold eller er vidne til vold i familien. Undersøgelser har også vist, at det kan være lige så skadeligt for børn at overvære vold mod ens nære – fx mor, far eller søskende – som selv at blive udsat for vold.